

İMKB için doğru yapıyı birlikte kuralım, artık önünü açalım

SPK Başkanı Vedat Akgiray, İMKB'nin anonim şirket olması için karar aldıklarını açıkladı. SPK'nın bu açıklaması hakkında Aracı Kuruluşlar Başkanı Nevzat Öztangut, İMKB'nin geleceğini şekillendirecek bu adımın çok dikkatli atılması gerektiğini söylüyor.

İMKB'nin bugünlere gelmesinde aracılık sektörü payının unutulmamasını isteyen Öztangut, ilerleyen dönemlerde kamunun elindeki borsa payını bir yatırımcıya satması durumunda, özdüzenleyici bir kurum olarak da çalışan İMKB'nin konumunun sorgulanacağını düşünüyor.

Ece CEYHUN
BORSA / FINANS SERVİSİ

Aracı Kuruluşlar Birliği, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) bir anonim şirket olacaksa, kurulacak yapının çok iyi dizayn edilmesi gerektiğine inanıyor. İMKB'nin özel sektör mantığıyla işletilmesi gerektiğine inanan Birlik, İMKB'yi kamu borsası olarak görmek yerine özerk borsacılık yapan bir kuruluş olarak görmek gerektiğine inanıyor. Birlik ayrıca SPK'dan bir an önce kararını açıklayarak hisse vadeli kontratlarının işleme açılmasını istiyor.

Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı Vedat Akgiray'ın İMKB'nin anonim şirket statüsüne kavuşacağı açıklamalarının ardından, Birlik olarak görüşlerini ilk olarak DÜNYA'ya anlatan Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) Başkanı ve Garanti Yatırım İcra Kurulu Üyesi Nevzat Öztangut, her kesimin benimseyip destekleyeceği bir model kurmanın önemine dikkat çekti.

SPK'nın bu konudaki resmi görüşünün henüz kendilerine gelmediğini dolayısıyla SPK'nın projesini bilmediklerini bu nedenle bu konuda söyleyeceklerinin kendilerinin genel anlamda düşünceleri olarak değerlendirmesi gerektiğini belirten Öztangut; Kurul'un sektörle paylaşarak karar alan bir yöntemi olduğunu, hep birlikte Türkiye'nin sermaye piyasalarını, VOB'u, İMKB'si, Takasbank'ı ve MKK'si ile doğru değerlendirip piyasayı işbirliği ile nasıl büyüteceğiz diye düşünülmesi gerektiğini vurguladı. VOB'da yüzde 6 oranında hisse sahibi olan TSPAKB'nin, İMKB anonim şirket olursa ortak olmak ister mi sorusuna ise Öztangut, "İMKB'de hisse sahibi olmak isteriz. Örneğin biz, Birlik olarak VOB'un %6'sına sahibiz. VOB'a ortak olan bankalar da, olmayanlar da bizim üyemiz. Ortak olan bankalar Yönetim Kurulunda doğrudan temsil edilebiliyorlar. Ancak, VOB'a ortak olmayan ama işlem hacminin %70'lik bölümünü oluşturan diğer banka ve aracı kurumları da biz temsil ediyoruz. İMKB'de de benzer temsili gözetilmesi-

nin uygun olacağını düşünüyoruz." şeklinde yanıtladı. Öztangut, şu mesajları verdi:

Aracıların borsa üzerinde haklı yok mu?

İMKB'yi bugünkü yerine getiren, ona kaynak aktaran, bu büyüklüğü yaratan yapının gerçek sahipleri aracılık kesimidir. Fakat İMKB'nin statüsünün ne olduğu da belirsizdir. Burası bir kamu borsası mıdır, yoksa özerk kendine has bir yapısı mı vardır? Kamu niteliğinde veya kamunun malı mıdır? Bu malvarlığını kazandırmış olan aracılık kesiminin hiç hakkı yok mudur? Devlet, "burası benim" dediğinde adil bir şey mi yapar? İMKB'nin yönetim kurulu ve genel kurulu aracı kuruluşlardan oluşur. İMKB'yi hem devlet atamış olduğu Başkanı ile, hem de banka ve aracı kurumların temsilcileri ile ortak bir şekilde yönetmektedir. Eğer yarın %100 hissenin sahibi devlet olacaksa, bugün İMKB'nin yüz yüze kaldığı Kamu İhale Kanunu gibi problemlerle Borsa nasıl boğuşacak? Ayrıca bugün İMKB, mevzuat yapar, mesleği bağlayan kuralları koyar. Yani özdüzenleyici bir kurumdur. Yarın anonim şirket olduğunda özdüzenleyici bir kuruluş olabilir mi? Yarın devlet %100 hissesinin %49'unu, %59'unu birisine satarsa, ortak kalır veya tümüyle çıkarsa, öyle bir kuruluş özdüzenleyici olabilir mi? O zaman özdüzenleyici kuruluşun kim olması lazım? Bizim oturup bütün bunları konuşmamız lazım. ABD'de New York Borsası özelleşince özdüzenleyici fonksiyonlarını, Nasdaq'ı elden çıkarmış olan Aracı Kuruluşlar Birliği NASD'a (National Association of Securities Dealers) devretti. NASD adını değiştirerek FINRA (Financial Industry Regulatory Authority) yaptı ve şimdi tek işi özdüzenleyicilik yapmak. Brezilya'da da benzer bir yapı var. Borsalar ticari müessese olarak borsacılık yapıyor, özdüzenleyici kurumlar başkaları oluyor.

İMKB'yi kamu borsası olarak görmemek lazım

Özellikle son 8-10 senedir İMKB'nin boğuştuğu mesele ta-

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) Başkanı ve Garanti Yatırım İcra Kurulu Üyesi Nevzat Öztangut, İMKB'nin birinci sorununun özerklik olduğunu söyledi.

sarruf tedbirleriydi. İMKB, bilgisayar yazılımlarını yenileyemedi, bilgisayar uzmanı bile alamadı. Öte taraftan, eğitim bağışları hariç, devlete deprem vergisi ile başlayan, sonra da otomatige bağlanan bir şekilde, devlete 1 milyar dolara yakın kaynak aktardı. İMKB'nin birinci sorunu özerkliliktir.

Burayı kamu borsası olarak görmemeliyiz. Burayı özerk borsacılık yapan bir kuruluş olarak görmek gerekir. Özerkliğini elinden alan, tasarruf tedbirleri, ihale Kanunu gibi devletin kendi kurumlarına uyguladığı tasarruflara İMKB'nin tabi olmaması lazım. Bunu doğru, adil bir yere getiriyor ve konuşuyor olmak lazım. Doğrusu neyse onu yapmak lazım ki herkes benimseyip desteklesin. Sermaye piyasasını geliştirecekse biz İMKB'yi de özel sektör mantığı ile çalıştırıyor olmamız lazım. Daha önce böyleydi, kötü müydü? Demek ki bugünkü yapısı korunsun da özerk olmalı,

anonim şirket olacaksa da doğru model kurulmalı. Şirket olabilir, güzel de olabilir, ama mülkiyeti, yönetimi ve özdüzenleyiciliği konularında kurguyu iyi ve adil yapmak lazım. Burada, önce devletin bu mallara "hepsi benim" diye sahip olması, sonra da "burayı özelleştirsem bu kadar kazanırım" diye bakmadığını ümit ediyoruz. Türkiye sermaye piyasası gelişirse, fonlar da daha rahat gelir, şirketler de daha rahat büyür, refah da genişler, milli gelire ciddi katkı olur. Bizce konuya böyle bakılmalı.

Prensip bazlı mevzuat türüne geçelim

Nasıl bir sermaye piyasası olmalı sorusunun cevabı, hem bizim, hem de SPK'nın üzerinde çalıştığı bir konu. SPK'nın üzerinde çalıştığı strateji belgelerine katkıda bulunuyoruz. Üzerinde çalıştığımız ürünler var. Aracı kurumların bilanço kullanmak suretiyle çıkartabi-

leceği ürünler, opsiyonlar, vadeli işlemler var. Sorunlu kredi alım-satımları var. Dünyada ürün çıkartmayı kolaylaştıracak prensip bazlı mevzuat türüne geçiş var. Bizde mevcut olan kural bazlı mevzuat uygulamasında, önce SPK tebliği yazıyor, sonra siz ona uygun ürün çıkartıyorsunuz. Prensip bazlı mevzuatta, aracı kurum müşterisine uygun bir ürün düşünüyorsa, bunu SPK'ya genel kurullar çerçevesinde önerebilir ve SPK da bunu uygun görüyorsa çıkartılmasına izin verebilir. Eğer bu olursa, diyelim ki sizin petrol alacağınız ve çeşitli ülke paralarıyla yükümlülükleriniz var.

Bu risklerinizi karşılayacak bir ürüne ihtiyacınız var. Aracı kurum, sizin için bireysel ürün de yaratabilecek veya yaratılmış bir yerden size bu ürünü de sunabilecek. Türkiye'deki aracı kurumların yapabilecekleri son derece sınırlı. Aracı kurumlara risk yaratmayacak, bilançosunu kullandırmayacak, sadece komisyon geliriyle dayanan bir sistem öngörülmüş. Ama finans merkezi yaratacaksanız, bugün dünyanın gelişmiş finans merkezlerindeki kurumlar ne yapabiliyorsa, aynı şeyin burada da yapılması lazım. Yabancı bir kurum Türkiye'ye gelip ofis açırsa Türkiye'de de istediği ürünü üretebilmeli.

Türk müşterisi bir ürünü istediği zaman, buradaki yabancı aracı kurum Londra üzerinden işlemi yapıyorsa, Türkiye'deki ofisinin sermaye piyasasına ve Türkiye'ye faydası yok. Ürünü burada üretebiliyor olmanız lazım ki sermaye piyasasına faydası olsun. Dünya o kadar global ki, istediğiniz ürünü istediğiniz yerde yapıp satabilirsiniz. Paranın hiç sınırı yok. Fakat tabii ki aracı kurumlar da bu işin güvenlik ve takip kurallarına tabi olacaktır.

Hisse vadelide önceliğimiz hemen işleme açılması

Her yeni ürün, piyasanın büyümesi ve derinleşme demektir. Bu gibi ürünlerin gelmesi, piyasaya ilgiyi artırır, çarpan etkisi yaratır. Bu ürünlerin gelmesi yine bizim piyasamızı

büyütecek, geliştirecektir. Bir piyasa ne kadar çeşitli olursa, o kadar büyük ve derin olur. Bizim birinci önceliğimiz bu ürünün nerede işlem göreceğine karar verilmesi. Dolayısıyla, bir hemen olması lazım, iki, bir etki analizi çerçevesinde hangi borsada olacağına karar verilmesi lazım. Neticede SPK'nın elinde böyle bir etki analizi için her türlü veri var ve ne tarafı doğru görüyorsa, bu veriler çerçevesinde karar verir. Hisse senedi vadeli kontratların nerede işlem göreceği ile ilgili olarak artık SPK'nın karar aşamasına geldiğini düşünüyoruz. Borsalarımızın kendi savları vardır, saygıyla da karşılarız, ama Birlik olarak önceliğimiz, sermaye piyasası için yaratacağı sonuçlar itibarıyla en doğru kararın verilmesi.

İMKB tek seans olsun köprü kapanmasın

Bizde seans saatleri biraz geleneksel. Saatler değişti ama ortada bir öğle tatili var. Bu öğle tatili artık çok az ülkede kaldı. Artık Türkiye'nin yabancı yatırımcının ilgi odağına girmiş yeni bir yapısı var. Bizde 09:30'da seans başladığında kıta Avrupasındaki işlemci için saat 08:30 oluyor. Biz öğlen tatiline girdiğimizde o hala çalışıyor. Londra'daki için ise neredeyse gün yeni başlamış oluyor. Çünkü orada saat 10:30. Biz ikinci seansa girdiğimizde ise Londra'daki işlemci masasında olmuyor.

Kıta Avrupasındaki yemeğinin orta yerinde oluyor. Bir işe ara verip, gözüünüz arkada kalmadan öğle tatili yapmanın insanı bir boyutu var, kabul ediyoruz. Ama dünyada bir köprü'nün orta yerindesiniz, 'bir dakika' deyip köprüyü kapatıyorsunuz. VOB'da ise işlem kesintisiz. Üstelik İMKB'nin işleme kapandığı bir zamanda endeks kontratlarında işleme devam ediyor. Birlik olarak, 09:30'da işleme başlayıp 17:30'a kadar devam edelim diyoruz. ABD'nin açılışını bir saat yakalamak için de 17:30 olması önemli. Türkiye hakikaten köprü bir ülke ve köprüyü iki tarafa doğru da uzatmak lazım.

Yabancılar hızla gelmeye devam edecek

"Borsa yarın şuradan döner, şuraya gider" demek için kahin olmak lazım ama Türkiye ekonomisi çok iyi yerlere gidecek" diye konuşan Nevzat Öztangut, krizin cari açık problemini ortadan kaldırdığını, dış finansman baskısının ortadan kalktığını, enflasyon ve faizler hızla düşmeye başladığını söyledi. Türk bankacılık sisteminin büyük bir güç kazandığını ve mali yapısını güçlendirdiğini belirten Öztangut, "Bu mali yapı Türk sanayisinin finanse edilmesine yarayacak. Üstelik ucuz finansmanına yarayacak. Türkiye nüfusu 30 yaşın altında. Bütün bunları yabancılar da görüyor. Giderek artan hızla gelecekler ve Türk ekonomisi de daha iyi yerlere gelecek. Biz Birlik olarak, borsalarda kimin ne kadar işlem hacmi yaptığına ilişkin verileri toplayıp inceliyoruz. Geçen yıl yabancılar İMKB'nin işlem hacminin %28'ini yaptı. Bugün işlem hacminde patlama görüyoruz ama yabancıların işlem hacmi payı %15. Hacmi Türkler yapıyor, yabancı alıp saklıyor. Zaten yabancıların mülkiyetindeki hisse oranının da yeniden artmaya başladığını izliyoruz" dedi.

DÜNYA Ekonomi-Politika

Kurucusu:

Nezih DEMİRKENT

Dünya Süper Veb Ofset A.Ş. adına imtiyaz sahibi:

Didem DEMİRKENT

Başyazar:

Osman S. AROLAT

Genel Yayın Yönetmeni:

Hakan GÜLDAĞ

Genel Yayın Yönetmen Yardımcısı:

Talip AKTAŞ

Yazıştırlı Müdürleri:

Ömer TÜRKDÖNMEZ (Sorumlu)

Önder BARLAS

Yayın Koordinatörü:

Ender ALADINLER

Görsel Yönetmen:

Murat KASPAR

Haber Merkezi Müdürü: İbrahim İltuğ GÖKMAN

Editörler: Cenk SARIOĞLU (Şef)

Gülten UĞURLU • Mehmet ÖZTEK

Aracılar ilk çeyreğin varasını sardı

Aracı kurumların işlem hacmi açısından, yılın ilk üç ayında geçen yılın ilk üç ayına göre %28'lik bir daralma yaşadığını belirten Nevzat Öztangut, "İkinci üç ayda beklenmedik bir işlem hacmi yaşadık. Bu yılın ilk 6 ayı ile geçen yılın 6 aylık dönemi karşılaştırıldığında, bu sefer %60'lık artış var. Dolayısıyla 6 aylık dönem sonunda ilk üç aydaki daralmayı telafi etmişiz ve %30 daha çok iş yapmışız. Bu yılın ikinci çeyreğinde, ilk üç ayda komisyon gelirinin iki misli elde edildi. Yani ikinci çeyrekte üç aylık değil, 6 aylık çalışmışız. Temmuz da aynı şekilde devam etti. Kâr/zarar tablosu henüz elimizde değil ama işlem hacmi ve komisyonlar açısından ilk çeyrekteki yaraları sardık. Buna sadece İMKB'nin yara sarması değil, dünyanın yara sarması olarak bakmak lazım. Mart'ta başlayan ralli devam ediyor. Ağustos itibarıyla dünya ekonomilerinde küçülme hız kesti, büyümeler bekleniyor. İşsizlikteki hızlı artış durakladı. Böyle baktığınızda dibe gelmiş, yükseliyoruz. Demek ki Mart'ta alan doğru bir şey görüp satın almış" diye konuştu.